

Slovo k povzbuzení na neděli 14. března 2021, na 4. neděli postní – B
Biblická čtení: 2Kron 36,14-16.19-23; Ž 137; Ef 2,4-10; Jan 3,14-21

Milé sestry, milí bratři,

čtvrtá neděle postní – neděle *Laetare*, pojmenovaná podle vstupní antifony *Laetare, Jerusalem*, „Vesel se, Jeruzaléme“ – před námi opět rozevívá výrazná, krásná a náročná biblická čtení zároveň.

Ve starozákonním máme před sebou úryvek z Druhé knihy kronik, ze které se při bohoslužbách čte relativně zřídka. Obě knihy kronik vznikly po babylónském vyhnanství a jsou jakýmsi inspirovaným zopakováním a i určitým doplněním či rozvinutím toho, co čteme i v jiných knihách starozákonních dějin; začínají stvořením světa a končí babylónským vyhnanstvím. O něm je právě dnešní text, ze samotného závěru druhé knihy. Krom toho, že pokorně shrnuje důvody poroby Jeruzaléma a celého vyhnanství, interpretuje je jako důsledek nevěrnosti Hospodinu, nám připomíná – mimo dalšího – dvě základní pravdy:

Jednak, že každé utrpení, i třeba takové, které si člověk sám nějak způsobí svým hříchem, se mu nakonec může stát Božím požehnáním. Může se totiž stát nástrojem jeho vnitřní proměny, jeho obrácení, může ho přivést k pokoře a milosrdenství, k návratu k Bohu. Ne nepodobně tomu, jako se babylónské vyhnanství stalo v mnohém nakonec požehnáním, zpokorněním a posunem v poznání Boha pro celý Izrael, vedoucím k návratu do zaslíbené země.

A jednak, že kýžená Boží pomoc a Kristovo navštívení může k člověku přijít z docela nečekané strany, od koho by to třeba ani nečekal. Ne nepodobně, jak se to stalo v případě ediktu dovolujícího návrat vyhnanců do vlasti, který roku 538 př. Kr. vydal perský král Kýros, pohan, čímž se tak dokonce jedním ze starozákonních předobrazů Mesiáše...

Ve druhém čtení otevíráme List Efezským. Úryvek, který máme před sebou, je jedním z řady pavlovských shrnutí samotného základu křesťanské existence: Jím je primát milosti, která je člověku Pánem Ježíšem dána. To především shrnují slova «Milostí jste tedy spaseni skrze víru». Je to formulace, která v dějinách teologie i církve díky doslovnému a radikálnímu výkladu ze strany Martina Luthera sehrála svou velkou roli. Necháme-li stranou celou velkou teologickou otázku nauky o ospravedlnění, vztahu víry a skutků, milosti a zásluhy, tak v každém případě platí, že Boží milost vždy předchází, provází a vede k naplnění každou naši dobrou snahu, je to Boží impuls a síla, které vedou člověka ke skutečnému dobru, k víře, naději a lásce, je to milost, která dává člověku spásu. Primát milosti je základem křesťanství.

V tomto duchu je také dobré rozumět dalším slovům: «Jsme přece jeho dílo stvoření v Kristu Ježíši k dobrým skutkům. Bůh je předem připravil, abychom je pak uskutečňovali ve svém životě». I to je projev primátu milosti, že Bůh nás stvořil k tomu, abychom konali dobro, které on sám pro každého z nás připravil, předurčil. Přesto je na nás, abychom toto dobro našli a s Boží pomocí vykonali.

Vnímání času života jakožto předem naplněného Bohem připraveným dobrem, jež je nám v čase života uloženo vykonat, je jedním z našich základních posláních na tomto světě: Přijít na to, co dobrého můžeme v čase svého pozemského putování vykonat, jakým dobrem naplnit čas své existence, jak využít své síly. Je naším krásným posláním to hledat den co den, ptát se, k čemu dobrému nás Bůh volá, a s jeho pomocí, která je již předem připravena, se příslušné dobro snažit také dennodenně vykonat.

Takovéto chápání času života je velmi důležité. Už třeba jen proto, že nám připomíná hodnotu času, který nám byl tak dán především proto, abychom jej s Boží pomocí naplnili nějakým dobrem. Jinak řečeno, byl nám dán k proexistenci a nikoliv k prokrastinaci.

Toto pochopení času je zároveň cestou k živému vztahu s Bohem: Jeho blízkost můžeme totiž se zvláštní intenzitou vnímat právě jako Kristovu milost k vykonání toho či onoho dobra.

A hlavně, vědomí, že i naším úkolem je v čase života vykonat nějaké konkrétní a právě pro nás připravené dobro, nám může dát jistotu, že pokud ještě žijeme, je vždy proto, že jsme

ještě všechno určené dobro nevykonali, že nás zde Bůh chce proto stále mít. Jistěže, kvůli své slabosti nikdy nevykonáme dobro všechno, spoustu času jsme již promarnili a obrovské množství dobra nevykonali, často způsobili jeho opak, nedostatek, zlo. Ale přesto stojí za to se o dobro stále snažit, abychom s Boží pomocí vykonali ještě aspoň nějaké, byť by bylo sebenenápadnější. Jakékoli vykonané dobro, i pozdě či dodatečně vykonané má smysl...

V evangeliu nasloucháme Kristovým slovům podle Janova sepsání, závěrečné části Ježíšova nočního rozhovoru s Nikodémem, farizejem, členem velerady, který ze strachu před ostatními vyhledal Pána Ježíše v noci, pod rouškou tmy.

Nejprve z Kristových úst zazní předpověď kříže, největšího zjevení Boží lásky («Neboť Bůh tak miloval svět, že dal svého jednorozeného Syna, aby žádný, kdo v něho věří, nezahynul, ale měl život věčný»), a pak vysvětlení, proč se člověk někdy zdráhá ke Kristu, skutečnému Světlu přijít («Každý totiž, kdo páchá zlo, nenávidí světlo a nejde ke světlu, aby jeho skutky nebyly odhaleny. Kdo však jedná podle pravdy, jde ke světlu, aby se ukázalo, že jeho skutky jsou vykonány v Bohu»).

Kříž, stálý pohled na kříž, každé znamení kříže nám mají být připomínkou Boží lásky a tím pádem i náplně času křesťanského života; kříž – znamení oběti, uskutečnění a zjevení lásky – má být formou i naší pozemské existence, naší proexistence, našeho života pro Boha, dobro a pro druhé.

Ostatně i proto, jak si rádi všimli již staří církevní otcové, je kříž již základní strukturou světa i bodem, který spojuje zemi s nebem, horizontálu s vertikálou: «Pohlédneme-li na cokoli v světě, je snad možné, aby to bylo spravováno nebo mělo soudržnost bez této podoby (kříže)? Moře totiž nelze křížovat, pokud toto trojčlono, které se nazývá plachtou, nezůstane na lodi neporušeno. Zemi bez něho nelze orat, havíři a řemeslníci nemohou svou činnost vykonávat bez nástrojů, které mají tuto podobu. Lidská postava se od těla nerozumných zvířat neodlišuje ničím jiným než vzpřímeným držením a možností rozepnout ruce, jakož i tím, že v její tváři od čela vystupuje nos, jímž u živého člověka prochází dech a který nemá jinou podobu než podobu kříže» jako jeden za všechny vyznává již v polovině 2. století svatý Justin, první z církevních otců, který se pokusil propojit křesťanskou teologii s filozofií, i aby ukázal, jak celý svět i jeho poznání ukazují na Krista a jeho kříž.

A že člověk konající zlo, respektive nekonající dobro se často bojí světla, nechce se mu na ně jít, aby nebyl odhalen, zbyla-li mu aspoň špetka soudnosti, je i každému z nás asi celkem zřejmé. I v tom můžeme hledat důvod, proč se někdy za Pánem Ježíšem přijít zdráháme...

Kéž bychom za Pánem Ježíšem přišli a i z dnešního Božího slova si něco odnesli, každý nejlépe to, co pro svůj každodenní život v nynější nelehké době pandemie nejvíce potřebuje. Zvláště pak pokud v dnešním Božím slově najde něco, co mu přinese radost, co ho potěší, má-li se dnešní neděle i nám všem stát radostnou nedělí *Laetare*:

Ať už je to vědomí, že i těžké věci se mohou nakonec stát požehnáním (první čtení). Ať už je to připomenutí, že veškerý čas, který je nám dán, je předem v Boží mysli naplněn dobrem, které máme vykonat, a milostí, která je nám k jeho uskutečnění dána, a proto žádný život v čase za jakýchkoli okolností nemůže být zbytečný a marný (druhé čtení). Anebo pohled na kříž, maximu zjevení Boží lásky, základní strukturu stvořené existence a základní podobu naší proexistence, pohled, který zvláště v dnešní době je tak důležitý (evangelium).